

Січень снігом січе

Василь Скуратівський

Офіційно новорічне свято запровадив римський цар Нум Помпій. Він переніс початок року з березня на січень. А місцева назва цього місяця походить від імені давнього божества дволикого Януса. Римляни вважали його покровителем усіх дверей та воріт, які той власноручно відчиняв і замикав. Про це говорить і зовнішність божества: старе обличчя, що символізує рік зійшлий, спрямоване в тильну сторону, а юне дивиться тільки вперед.

Новорічні обряди у різних країнах дуже різноманітні. В Ефіопії, скажімо, Новий рік випадає на середину вересня. В цей час жителі міст та сіл сходяться на околиці і спалюють на вогнищі сухий хмиз, який принесли з собою. Навколо багаття влаштовуються ігри й танці.

В Ірані ж, навпаки, Новий рік святкують весною, 22 березня. За традицією, господар дому дарує своїй родині нове вбрання, і всі разом виходять на вулицю, розпалюють багаття, стрибають через нього. В цей день заведено розбивати старий глиняний посуд, а стіл заставляти сімома стравами, які починаються з букви "С".

Шотландці ж на Новий рік приходять в гості з грудочкою вугілля. Вони кидають її у вогонь і бажають: "Нехай світло й радість завжди будуть у вашому домі!".

Особливою екзотичністю відзначаються італійці: в першу хвилину Нового року по всій країні вибухають тисячі хлопавок. Цілу годину під цю канонаду господарі жбурляють у вікна на вулицю старі меблі, посуд, ганчір'я.

... А назви місяця? Звідки вони взялися і які вони у інших народів?

В Німеччині січень називається “януарем”. Ну, а у нашій, українській мові, збереглися давньослов’янські назви. Вони найповніше відбивають характер цього періоду року. Дехто твердить, буцімто назва місяця пішла від того, що січень січе, тобто ділить навпіл зиму.

За календарем він і справді є серединою зими. Припускають також, що в січні наші далекі прашури висікали ділянки під посіви, адже у давнину були непрохідні хащі. Є ще одна думка про походження назви місяця: це — час рубати, сікти дрова, час їх заготівлі. Навіть прислів’я таке є: “Січень січе та морозить — ґазда з лісу дрова возить”.

Але, мабуть, все-таки найвірогідніше те, що в цю пору січе сніг. Пороші, як правило, в цьому місяці не буває.

Існують і місцеві назви місяця. У нас на Поліссі, наприклад, його звали “щипуном”, “сніжнем”.